

Bruxelles, 4. svibnja 2026.
(OR. en)

8824/26

ENER 213
FISC 158
ECOFIN 561
COMPET 516
ENV 443
IND 301

POP RATNA BILJEŠKA

Od: Glavna tajnica Europske komisije, potpisala direktorica Martine
DEPREZ

Datum primitka: 30. travnja 2026.

Za: Thérèse BLANCHET, glavna tajnica Vijeća Europske unije

Br. dok. Kom.: C(2026) 2852 final

Predmet: PREPORUKA KOMISIJE
od 30.4.2026.
o zaštiti ugroženih i energetski siromašnih kupaca od isključivanja
energije tijekom planiranja i provedbe postupnog ukidanja prirodnog
plina ili pri stavljanju izvan pogona distribucijskih mreža za prirodni plin

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument C(2026) 2852 final.

Priloženo: C(2026) 2852 final

Bruxelles, 30.4.2026.
C(2026) 2852 final

PREPORUKA KOMISIJE

od 30.4.2026.

o zaštiti ugroženih i energetske siromašnih kupaca od isključivanja energije tijekom planiranja i provedbe postupnog ukidanja prirodnog plina ili pri stavljanju izvan pogona distribucijskih mreža za prirodni plin

{SWD(2026) 126 final}

PREPORUKA KOMISIJE

od 30.4.2026.

o zaštiti ugroženih i energetske siromašnih kupaca od isključivanja energije tijekom planiranja i provedbe postupnog ukidanja prirodnog plina ili pri stavljanju izvan pogona distribucijskih mreža za prirodni plin

EUROPSKA KOMISIJA,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 292.,
budući da:

- (1) Isključivanje energije znači prestanak isporuke osnovnih energetske usluga, kao što su opskrba električnom energijom ili plinom. Energija se kućanstvima obično isključuje zbog neplaćanja računa. Tome je u podlozi kombinacija faktora koji su usko povezani s energetske siromaštvom, a uključuju niske prihode, visoke troškove energije i neadekvatan pristup rješenjima za energetske učinkovitost i financiranje.
- (2) Zaštita od isključivanja električne energije u kritičnim periodima i zabrana takvog isključivanja uvedena je 2009. Zatim je ojačana Direktivom (EU) 2019/944¹, pa ponovno Direktivom (EU) 2024/1711² i Direktivom (EU) 2024/1788³, kojima su uvedene nove odredbe i obveze za opskrbljivače u vezi s pravima kupaca kako bi se svim kupcima zajamčio pristup osnovnim energetske uslugama.
- (3) Pristup stanovanju i osnovnim energetske uslugama jedan je od osnovnih elemenata prava na pristojan životni standard, što je potvrđeno u 19. i 20. načelu europskog stupa socijalnih prava i Europskom planu za priuštivo stanovanje⁴. Zaštita kupaca od isključivanja energije stoga izravno doprinosi socijalnim ciljevima Unije i potpunoj provedbi tih načela.
- (4) Kako je istaknuto u Komunikaciji o Akcijskom planu za priuštivu energiju⁵, zbog visokih troškova energije sve je većem broju Europljana teško podmiriti račune. To uključuje ugrožene kupce, koji na energiju troše neproporcionalno veći udio svojih prihoda, ali i brojne građane sa srednjim dohotkom.

¹ Direktiva (EU) 2019/944 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i izmjeni Direktive 2012/27/EU (SL L 158, 14.6.2019., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/944/oj>).

² Direktiva (EU) 2024/1711 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. lipnja 2024. o izmjeni direktiva (EU) 2018/2001 i (EU) 2019/944 u pogledu poboljšanja modela tržišta električne energije u Uniji (SL L, 2024/1711, 26.6.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1711/oj>).

³ Direktiva (EU) 2024/1788 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. lipnja 2024. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište plina iz obnovljivih izvora, prirodnog plina i vodika, izmjeni Direktive (EU) 2023/1791 i stavljanju izvan snage Direktive 2009/73/EZ (SL L, 2024/1788, 15.7.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1788/oj>).

⁴ Komunikacija Komisije „Europski plan za priuštivo stanovanje”, COM(2025) 1025 final, 16.12.2025.

⁵ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „Akcijski plan za priuštivu energiju – Iskorištavanje svih prednosti energetske unije radi osiguravanja cjenovno pristupačne, učinkovite i čiste energije za sve Europljane”, COM(2025) 79 final.

- (5) Ova Preporuka odnosi se na „energetsko siromaštvo” kako je definirano u članku 2. točki 52. Direktive (EU) 2023/1791⁶ i „ugrožene kupce” iz članka 28. Direktive (EU) 2019/944⁷ i članka 26. Direktive (EU) 2024/1788⁸. Komisija je o energetskom siromaštvu već objavila dvije preporuke⁹, koje se također odnose na ugrožene kupce.
- (6) U skladu s člankom 10. stavkom 11. Direktive (EU) 2019/944 i člankom 11. stavkom 10. Direktive (EU) 2024/1788 države članice dužne su osigurati da opskrbljivači energijom kupcima iz kategorije kućanstvo prije bilo kakvog planiranog isključivanja daju odgovarajuće informacije o alternativnim mjerama koje su im na raspolaganju. Takve se alternativne mjere mogu odnositi na izvore potpore radi izbjegavanja isključivanja, sustave s plaćanjem unaprijed, energetske preglede, konzultantske usluge u području energije, alternativne planove otplate, savjete o upravljanju dugom ili na moratorije na isključivanje i kupcima koji su suočeni s isključivanjem ne predstavljaju dodatan trošak. U cijeloj Uniji već se primjenjuju različite prokušane metode koje se mogu replicirati i proširiti kako bi se najugroženije kupce zaštitilo i odvratilo od toga da se isključe sami ako imaju pretplatno brojilo te kako bi kontinuirano imali pristup energiji.
- (7) Odredbe EU-a o ugroženim kupcima i energetskom siromaštvu, konkretno članak 28.a Direktive (EU) 2019/944 i članak 28. Direktive (EU) 2024/1788, trebaju se pravodobno prenijeti kako bi na zaštitu najugroženijih kućanstava od isključivanja energije koordinirano surađivalo više dionika i razina upravljanja i kako bi međusobno razmjenjivali dobre primjere iz prakse.
- (8) Za uspješne mjere potpore nužno je točno identificirati ugrožene i energetske siromašne kupce. Relevantne podatke treba redovito preispitivati i ažurirati da se utvrdi tko bi trebao nastaviti primati potporu, a čija se situacija poboljšala dovoljno da bi se potpora koju su primali pravovremeno preusmjerila.
- (9) Za eliminiranje uzroka energetskog siromaštva, zaštitu ugroženih kupaca i sprečavanje isključivanja u financiranju sredstvima Unije i nacionalnim sredstvima prioritet trebaju imati strukturne, dugoročne mjere. To uključuje mjere za energetske učinkovitost, pristup energiji iz obnovljivih izvora, potrošnju samostalno proizvedene energije, dijeljenje energije, energetske zajednice i promoviranje pametnih brojila i praćenja potrošnje u stvarnom vremenu.
- (10) Ugroženim i energetski siromašnim kupcima trebaju pristupačne informacije i smjernice, ciljana pojašnjenja, jednostavna rješenja i proaktivan angažman prije isključivanja energije kako bi lakše donosili odluke koje su za njih sigurne i u njihovom najboljem interesu. Tako će doznati više o opskrbljivačima i u njih imati veće povjerenje.

⁶ Direktiva (EU) 2023/1791 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. rujna 2023. o energetskoj učinkovitosti i izmjeni Uredbe (EU) 2023/955 (SL L 231, 20.9.2023., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2023/1791/oj>).

⁷ Direktiva (EU) 2019/944 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i izmjeni Direktive 2012/27/EU (SL L 158, 14.6.2019., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/944/2025-10-12>).

⁸ Direktiva (EU) 2024/1788 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. lipnja 2024. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište plina iz obnovljivih izvora, prirodnog plina i vodika, izmjeni Direktive (EU) 2023/1791 i stavljanju izvan snage Direktive 2009/73/EZ (SL L, 2024/1788, 15.7.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1788/oj>).

⁹ Preporuka Komisije (EU) 2020/1563 od 14. listopada 2020. o energetskom siromaštvu (SL L 357, 27.10.2020., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2020/1563/oj>); Preporuka Komisije (EU) 2023/2407 od 20. listopada 2023. o energetskom siromaštvu (SL L, 2023/2407, 23.10.2023., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2023/2407/oj>).

- (11) Pristupačni digitalni alati, uključujući podatke o potrošnji koji se mogu očitati na daljinu, pametna brojlara i alate za komunikaciju između opskrbljivača i kupaca, mogu olakšati ranije prepoznavanje potencijalnih poteškoća s plaćanjem. Za odgovaranje na pojedinačne potrebe ugroženih kućanstava potrebno je predvidljivo financiranje transparentnih savjetodavnih alata i instrumenata pomoći kao što su jedinstvene kontaktne točke koje osiguravaju integrirane usluge energetske obnove, predviđene u Direktivi (EU) 1275/2024¹⁰ o energetskim svojstvima zgrada.
- (12) U određenim posebnim okolnostima i ako je izričito namijenjena ugroženim kućanstvima, izravna ciljana javna potpora (npr. subvencije, energetska vaučeri, programi ciljane potpore) u kombinaciji sa strukturnim i dugoročnim mjerama može bitno pomoći ugroženim kupcima da upravljaju svojim računima za energiju i spriječe isključivanje.
- (13) Da bi se kupce zaštitilo od isključivanja energije, zakonodavne mjere mogu uključivati sezonske zabrane isključivanja, pomoć kupcima kojima je teško podmiriti račune za energiju i zaštitne mjere za preveniranje negativnih posljedica sustava predujma, kao što su troškovi ugradnje i održavanja, i osiguravanje da tarife za korisnike pretplatnih brojila ne budu više nego za druge kupce energije.
- (14) Člankom 27.a Direktive (EU) 2019/944, koji je u nju uveden Direktivom (EU) 2024/1711, propisano je da države članice uspostave režim za opskrbljivače zadnjeg izbora. U skladu s člankom 29. Direktive (EU) 2024/1788 države članice dužne su uspostaviti režim za opskrbljivače zadnjeg izbora ili poduzeti jednakovrijedne mjere kako bi se osigurao kontinuitet opskrbe barem za kupce iz kategorije kućanstvo. Prema navedenim odredbama, države članice također su dužne u slučaju da se krajnji kupac prenese na opskrbljivača zadnjeg izbora osigurati da taj opskrbljivač tim kupcima priopći svoje uvjete i osigura kontinuitet usluge za razdoblje koje im je potrebno da pronađu novog opskrbljivača.
- (15) Opskrbljivači energijom imaju ključnu ulogu u zaštiti ugroženih kupaca i prevenciji isključivanja energije. Važno je uvesti razumljive, jednostavne postupke isključivanja s više koraka koji odgovaraju potrebama i situacijama tih kupaca. Kodeksi dobrovoljnog sudjelovanja koji uključuju opskrbljivače, udruge za zaštitu potrošača i operatore distribucijskih sustava mogu pomoći u sprečavanju isključivanja energije, promicanju pravednog i transparentnog postupanja prema kupcima i pružanju pristupa jasnim informacijama i potpori.
- (16) Kako bi se razumjele okolnosti i razmjer situacije u kojoj se nalaze kupci kojima je energija isključena ili im prijeti isključivanje, bitno je pratiti postupke, stope, uzroke i posljedice isključivanja, kao i pritužbe kupaca iz kategorije kućanstvo. To uključuje preispitivanje rokova za obavješćivanje koje su utvrdili opskrbljivači te procjenu dostupnosti i pristupačnosti planova otplate i razine potpore koja je na raspolaganju ugroženim kupcima. Nacionalna regulatorna tijela važna su u prikupljanju i pružanju relevantnih informacija u skladu s člankom 59. stavkom 1. točkom (o) Direktive (EU) 2019/944, što znači da znatno doprinose donošenju djelotvornih mjera za potporu i zaštitu svih kupaca.
- (17) Kad je riječ o zaštiti ugroženih i energetski siromašnih kupaca tijekom planiranja i provedbe postupnog ukidanja prirodnog plina ili pri stavljanju izvan pogona

¹⁰ Direktiva (EU) 2024/1275 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. travnja 2024. o energetskim svojstvima zgrada (SL L, 2024/1275, 8.5.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1275/oj>).

distribucijskih mreža za prirodni plin, člankom 27. Direktive (EU) 2024/1788 od Komisije se zahtijeva da državama članicama pruži smjernice.

- (18) S obzirom na nestabilnost cijena energije zbog ruskog rata protiv Ukrajine i posljedični prelazak na skuplji uvoz ukapljenog prirodnog plina očito je da treba ubrzati prelazak na priuštivu, lokalno proizvedenu čistu energiju.
- (19) Znajući da će taj proces prelaska biti postupan i dugoročan, nekoliko država članica već je krenulo s provedbom nacionalnih ili regionalnih strategija za postupno ukidanje prirodnog plina.
- (20) Radi energetske sigurnosti, a i priuštivosti opskrbe energijom kupcima treba osigurati povoljne uvjete za prelazak s prirodnog plina na čišće alternative koje se temelje na električnoj energiji. Iako bi plinovi iz obnovljivih izvora mogli i dalje imati određene namjene, očekuje se da će veliki dio postojeće plinske distribucijske mreže zastarjeti. Kako ta infrastruktura ne bi izgubila svrhu i vrijednost, bit će potrebno pomno isplanirati njezino stavljanje izvan pogona i strateška ulaganja.
- (21) U procesima postupnog ukidanja prirodnog plina trebalo bi prije svega voditi računa o tome da se zaštite ugrožena kućanstva i zajamči priuštiv i uključiv pristup čistoj energiji. To će biti presudno kako bi se što većem broju energetske siromašnih kupaca olakšao prelazak na čišće energetske alternative i kako ih povišene tarife ne bi neproporcionalno pogodile i dodatno izložile energetskom siromaštvu.
- (22) Uspješna koordinacija između nacionalnih, regionalnih i lokalnih tijela, operatora plina i drugih relevantnih operatora u sektorima električne energije, grijanja i hlađenja, kao i socijalnih partnera, organizacija za zaštitu potrošača, civilnog društva i lokalnih dionika, potrebna je kako bi se planiranju postupnog ukidanja prirodnog plina pristupilo ujednačeno, međusektorski, sustavno i integrativno, na temelju zajedničkih scenarija za kretanje opskrbe i potražnje za energijom u svim energetskim sektorima osmišljenih u suradnji sa svim relevantnim dionicima. Takva koordinacija doprinijela bi dosljednosti planiranja i provedbe, što uključuje raspoloživost dostatnih resursa i pristup financiranju za lokalne vlasti kao glavne dionike, kao i razvoj fleksibilnih i transparentnih dugoročnih strategija za distribucijsku mrežu.
- (23) Kad bi se prirodni plin ukinuo bez dovoljne pripreme, najave i opreza, u društvu bi mogao nastati otpor i nepovjerenje u prednosti elektrifikacije i energetske neovisnosti. Države članice stoga bi se u radu trebale voditi interesom ljudi i zajedničkim načelima zaštite potrošača, transparentnosti, pravednosti, pristupačnosti, priuštivosti i sudjelovanja javnosti.
- (24) Države članice razlikuju se po tome koliko se oslanjaju na prirodni plin, po fondu zgrada, statusu i napretku u postupnom ukidanju kotlova na fosilna goriva u skladu s člankom 17. stavkom 15. Direktive (EU) 2024/1275 i kapacitetu za potporu ugroženim kućanstvima. U svojim nacionalnim planovima obnove zgrada moraju utvrditi politike i mjere za dovršavanje tog postupnog ukidanja do 2040. Predviđene nacionalne mjere i etape uz odgovarajuća zajednička načela odgovarat će i konkretnim nacionalnim i lokalnim okolnostima.
- (25) Za potporu pravednoj i uključivoj provedbi postupnog ukidanja prirodnog plina mogu se koristiti instrumenti financiranja dostupni na razini Unije, kao što su Europski fond za regionalni razvoj, Kohezijski fond i Fond za pravednu tranziciju, u skladu s načelima komplementarnosti i administrativnog pojednostavnjenja.

- (26) U skladu s ciljevima Akcijskog plana za priuštivu energiju i Komisijinim zalaganjem za bolju regulativu, provedbu i pojednostavnjenje¹¹ te usklađenost politika, ova Preporuka osmišljena je radi pojednostavnjenja provedbe na nacionalnoj i lokalnoj razini pružanjem jasnih i praktičnih smjernica, izbjegavanjem nepotrebnog administrativnog opterećenja i osiguravanjem da mjere budu pristupačne i razumljive kupcima i nadležnim tijelima.
- (27) U skladu s europskim stupom socijalnih prava i Strategijom EU-a za rodnu ravnopravnost 2020. – 2025. države članice trebale bi osigurati da se pri osmišljavanju i provedbi mjera za postupno ukidanje prirodnog plina promiču rodna ravnopravnost i nediskriminacija, kao i prava osoba s invaliditetom,

DONIJELA JE OVU PREPORUKU:

Komisija preporučuje da države članice poduzmu sljedeće:

Zaštita ugroženih i energetske siromašnih kupaca od isključivanja energije

I. Prenošnje, definiranje i identifikacija:

1. **što prije osiguraju potpuno, dosljedno i pravodobno prenošenje** svih odredaba EU-a o ugroženim kupcima i energetske siromašnim kupcima, posebno članaka 28. i 28.a Direktive (EU) 2019/944 i članka 28. Direktive (EU) 2024/1788, kako bi se zajamčila jednaka razina zaštite u sektoru električne energije i u sektoru plina. Države članice trebale bi osigurati dosljednost među svim energetske tržištima i pobrinuti se za to da nijedan kupac ne izgubi pristup osnovnim energetske uslugama zbog sektorskih regulatornih razlika;
2. **odluke o dodjeli potpore** ugroženim i energetske siromašnim kupcima **temelje** na jasnim, objektivnim, pouzdanim i pravodobnim podacima koji odražavaju različite dimenzije ugroženosti. U procjenu prihvatljivosti trebalo bi uključiti podatke o socioekonomskom statusu, energetske, klimatske i građevinske slici, zdravstvenom stanju i toplinske ugodnosti i dopuniti ih raščlanjenim podacima iz pojedinačnih izvora (npr. pametnih brojlara ili senzora) i lokalnim institucijskim podacima. Tako se mogu osmisliti kriteriji prihvatljivosti koji jamče holistički pristup i odgovaraju kompletnoj slici stanja u određenom kućanstvu. Kako bi se izbjeglo dodatno administrativno opterećenje i stigmatizacija, države članice trebale bi prema potrebi primjenjivati automatske mehanizme prihvatljivosti temeljene na razmjeni podataka među relevantnim tijelima. Trebalo bi zadržati jednostavnu mogućnost dopunske samoidentifikacije putem različitih kanala (preko interneta, telefonski, poštom ili uživo);
3. često **preispituju i ažuriraju kriterije prihvatljivosti** i programe potpore kako bi i dalje bili svrsishodni i djelotvorni te kako bi se spriječila bilo kakva njihova zlouporaba. Podatke bi trebalo redovito ažurirati da se obuhvate promjene u dohotku, sastavu kućanstva, zdravstvenom stanju ili radnom statusu, kao i u ostalim podacima iz 2. preporuke.

II. Prevencija isključivanja:

¹¹ „Jednostavnija i brža Europa: Komunikacija o provedbi i pojednostavnjenju”, COM(2025) 47 final.

4. **prioritet daju strukturnim, dugoročnim mjerama** kao što su poboljšanja energetske učinkovitosti, uvođenje energije iz obnovljivih izvora, potrošnja vlastite energije, dijeljenje energije i sudjelovanje u energetskim zajednicama, uz potporu pametnih brojlara i praćenja u stvarnom vremenu. Takve mjere prema potrebi mogu dopuniti namjenskom i privremenom izravnom javnom potporom, uključujući ciljanu financijsku pomoć, kako bi ugroženi kupci lakše upravljali svojim računima za energiju i izbjegli isključivanje;
5. **poboljšaju informiranost i razumijevanje kupaca** pružanjem jasnih smjernica i pojašnjenja o pravima i obvezama, energetskoj pismenosti, obračunavanju, promjeni opskrbljivača i potpori u slučaju poteškoća, kao i promoviranjem prednosti koje se već mogu ostvariti. Države članice trebale bi osigurati odgovarajuća financijska sredstva za jedinstvene kontaktne točke i savjetodavne službe koje pomažu kućanstvima s niskim prihodima i energetski siromašnim kućanstvima, u skladu sa smjericama Unije o integriranim uslugama obnove¹²;
6. **vedu mehanizme za ranu identifikaciju rizika**: države članice trebale bi poticati opskrbljivače i operatore distribucijskih sustava da uspostave sustave za ranu identifikaciju kupaca iz kategorije kućanstvo za koje postoji rizik od neplaćanja računa na temelju anomalija u potrošnji ili gomilanja nepodmirenih obveza. Takvi bi sustavi trebali davati upozorenja da se s tim kućanstvima preventivno stupi u kontakt radi potpore, da im se pruže savjeti o potrošnji energije ili da ih se uputi na socijalnu pomoć prije nego što im se izda bilo kakva službena obavijest o isključenju.

III. Zaštita od isključivanja:

7. **donesu primjerene zakonodavne zaštitne mjere**, uključujući:
 - (a) sezonske zabrane isključivanja i medicinski opravdana izuzeća, definirana u skladu s nacionalnim klimatskim i socijalnim uvjetima, i cjelogodišnju zabranu isključivanja za kupce sa zdravstvenim stanjima zbog kojih ovise o medicinskoj opremi na električni pogon;
 - (b) prilagođenu pomoć klijentima koji kasne s plaćanjem ili im prijeti rizik od takvog kašnjenja, uključujući planove otplate, potporu za upravljanje dugom i, ako je to opravdano, otpis duga, kao i mjere za ograničavanje ili otpis naknada za isključivanje i ponovno uključivanje;
 - (c) pravila kojima se osigurava da se energija ne isključi ako je račun službeno osporen i neriješen, ako se pregovara o planu otplate ili ako se klijent složi s dogovorenim planom otplate, u okviru potpunog poštovanja ugovornih prava i obveza stranaka; i
 - (d) pravila koja osiguravaju da sustavi pretplate ne nameću više tarife ni skrivene troškove i da su postupci naplate nepodmirenih dugova proporcionalni i pravedni;
8. **osiguraju djelotvorne režime opskrbe u krajnjoj nuždi koji će jamčiti kontinuitet opskrbe** i primjenjivati se samo privremeno, s automatskim i trenutnim prebacivanjem kako bi se spriječili poremećaji u opskrbi, te transparentnu komunikaciju i informacije za kupce kako se na njih ne bi automatski

¹² Preporuka Komisije (EU) 2026/536 od 10. ožujka 2026. s praktičnim smjericama o uslugama jedinstvenih kontaktnih točaka za energetske učinkovitost i energetska svojstva zgrada, *SL L 536, 11.3.2026., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2026/536/oj>*.

primjenjivale skuplje standardne stope i kako bi imali pristup potrebnim alatima i resursima za donošenje informiranih odluka o svojoj opskrbi energijom;

9. **promiču odgovornu praksu opskrbljivača** poticanjem uvođenja jasnih postupaka isključivanja s više koraka, razumnih rokova za obavješćivanje kupaca i, ako je to tehnički izvedivo, razdoblja prilagođene minimalne opskrbe električnom energijom dostatne za pokrivanje osnovnih potreba. Države članice trebale bi osigurati i da opskrbljivači pružaju prilagođene savjete o pomoći s računima za energiju i najprikladnijim ponudama, na više jezika i putem više kanala;
10. **potiču kodekse dobrovoljnog angažmana** među opskrbljivačima, udrugama za zaštitu potrošača i operatorima distribucijskih sustava radi promicanja pravednosti, transparentnosti i suradnje u prevenciji isključivanja.

IV. Upravljanje, praćenje i evaluacija:

11. **osiguravaju koordinirano, višerazinsko upravljanje** koje uključuje nacionalna i lokalna tijela, službe za socijalnu potporu, opskrbljivače, službe pravobranitelja i organizacije za zaštitu potrošača radi razmjene dobrih primjera iz prakse i koordinacije intervencija;
12. **zadaju regulatornim tijelima** da prate i izvješćuju o stopama isključivanja, analiziraju pritužbe i procjenjuju primjerenost rokova u kojima su opskrbljivači dužni kupcima slati obavijesti, kao i primjerenost opcija za planove otplate;
13. **razrade sveobuhvatne pokazatelje i sustave za prikupljanje podataka** koji će obuhvatiti i isključivanje i samoisključivanje, raščlanjene prema karakteristikama kućanstva i socioekonomskom statusu, rodu, etničkom podrijetlu i zdravlju kako bi utvrdile eventualne nedostatke, ocijenile djelotvornost mjera i znale gdje primijeniti korektivne mjere;
14. **razmotre proširenje mjera prevencije i zaštite od isključivanja energije**, prema potrebi, kako se ne bi primjenjivale samo na ugrožena kućanstva nego i na širu kategoriju kupaca kojima bi cijene energije mogle biti problem, kao što su kućanstva s niskim prihodima kojima prijeti rizik od kašnjenja s plaćanjem ili koja se suoče s naglim padom primanja;
15. **mobiliziraju financijska sredstva Unije i nacionalna financijska sredstva**: države članice trebale bi maksimalno iskoristiti dostupne mogućnosti financiranja, uključujući Socijalni fond za klimatsku politiku, za financiranje preventivnih i zaštitnih mjera protiv isključivanja energije, uključujući strukturne mjere, ciljanu potporu, digitalne alate za ranu intervenciju i educiranje socijalnih radnika i kupaca.

Zaštita ugroženih i energetski siromašnih kupaca tijekom planiranja i provedbe postupnog ukidanja prirodnog plina ili pri stavljanju izvan pogona distribucijskih mreža za prirodni plin

I. Uspostava poticajnih pravnih i političkih okvira za uredno i pravedno postupno ukidanje prirodnog plina:

16. koordinirano osiguraju potpuno, dosljedno i pravodobno prenošenje i primjenu odredaba članaka 13., 55. i 57. Direktive (EU) 2024/1788 i dosljednost između nacionalnih energetske i klimatskih planova, nacionalnih planova obnove zgrada i strategija za grijanje i hlađenje kako bi se omogućio usklađen, učinkovit i pravedan razvoj elektroenergetskih, toplinskih i plinskih mreža na svim razinama upravljanja;
17. osmisle strategije i politike za postupno ukidanje prirodnog plina imajući na umu koristi koje će to donijeti kupcima i društvu te s ciljem da se za predmetna kućanstva optimizira taj proces;
18. daju prioritet rješenjima za uštedu energije, obnovu zgrada i čisto grijanje kao učinkovitim mjerama za zaštitu ugroženih i energetski siromašnih kupaca od nestabilnosti cijena energije i troškova fosilnih goriva, uključujući određivanje cijena ugljika;
19. uspostave sveobuhvatno planiranje i koordinaciju između nacionalnih, regionalnih i lokalnih uprava i u sve faze postupnog ukidanja prirodnog plina uključe sve relevantne dionike, među ostalim energetske operatore, nacionalna regulatorna tijela, organizacije za zaštitu potrošača, socijalne partnere, civilno društvo i stanovnike. Taj proces mogu poduprijeti lokalne ili regionalne energetske agencije ili slična tijela, ako postoje, u skladu s ulogama koje su im dodijeljene na nacionalnoj, regionalnoj ili lokalnoj razini;
20. svim relevantnim akterima daju dovoljno vremena za planiranje i provedbu postupnog ukidanja prirodnog plina, u idealnom slučaju najmanje 10 godina, posebno u regijama koje znatno ovise o prirodnom plinu. Države članice prvenstveno bi se trebale usredotočiti na smanjenje potražnje za prirodnim plinom, promoviranje energetske učinkovitosti, promicanje elektrifikacije i širenja čistih tehnologija, dobrovoljno isključivanje plina i zabrane novog priključivanja na plinsku mrežu, i istodobno poraditi na atraktivnosti čistih alternativa, među ostalim u okviru pravila o oporezivanju, postupnim ukidanjem subvencija za fosilna goriva i ciljanim poticanjem prelaska na alternativne tehnologije;
21. podupiru i individualna rješenja (kao što su dizalice topline i solarna toplinska energija) i kolektivne sustave (kao što su učinkovito centralizirano grijanje i hlađenje, zajednički geotermalni projekti ili projekti u području otpadne topline), vodeći računa o priuštivosti za kućanstva i regije s niskim prihodima;
22. potiču općine da na lokalnoj razini postanu glavni pokretači iza postupnog ukidanja prirodnog plina; ako je to relevantno, kao operativni okvir za utvrđivanje alternativnih mjera i potporu lokalnim zajednicama koriste lokalne planove grijanja i hlađenja propisane člankom 25. stavkom 6. Direktive (EU) 2023/1791 za općine s više od 45 000 stanovnika;
23. pružaju ciljanu tehničku i administrativnu podršku, posebno malim i srednjim općinama, u svladavanju administrativnih i financijskih ograničenja za planiranje i provedbu postupnog ukidanja prirodnog plina. Ta bi potpora trebala uključivati educiranje, objedinjenu tehničku pomoć i pristup programima potpore EU-a;
24. promiču energetske zajednice i inicijative za dijeljenje energije tako da za to utvrde jasna i jednostavna pravila, smanje administrativne troškove i opterećenje, pružaju financijske poticaje i pristup relevantnoj tehnologiji te zajamče socijalnu uključivost u sudjelovanju i podjeli koristi;

25. porade na problemu suprotstavljenih interesa u najmu stambenih objekata tako da regulatornim mjerama, instrumentima ciljanog financiranja i poticajima za obnovu nastoje uskladiti interese najmodavaca i najmoprimaca;
26. uklone prepreke obnovi zgrada u višestambenim zgradama tako da pojednostavne pristup financiranju i postupcima donošenja odluka za suvlasničke strukture; potiču skupne obnove ili obnove na razini cijelog okruga kako bi se postigla ekonomija razmjera i poboljšala pristupačnost i udobnost;
27. usklade definicije „ugroženih kupaca” i „energetskog siromaštva” između sektora plina i sektora električne energije na način koji odgovara nacionalnim socijalnim i stambenim politikama;
28. zaštite ugrožene i energetski siromašne kupce koji će ostati priključeni na plinsku mrežu od prenaplog povećanja tarifa; u tu svrhu daju nacionalnim regulatornim tijelima ovlasti za donošenje smjernica za strukturni pristup amortizaciji imovine stavljene izvan pogona prije kraja prvotno predviđenog životnog ciklusa i određivanju tarifa.

II. Informiranje, motiviranje i uključivanje kupaca:

29. osiguraju ranu, transparentnu i uključivu komunikaciju s kućanstvima u kontekstu postupnog ukidanja prirodnog plina. Strategije komunikacije i uključivanja trebale bi biti prilagođene različitim društvenim i dohodovnim skupinama, posebno ugroženim i energetski siromašnim kupcima;
30. najavljuju odluke o postupnom ukidanju na lokalnoj i regionalnoj razini najmanje 10 godina unaprijed i uz to objave predvidljiv plan glavnih etapa kao što su zabrane novog priključivanja na plinsku mrežu, postupno ukidanje subvencija i stavljanje mreže izvan pogona;
31. kućanstvima pružaju jasne i pristupačne informacije o razlozima, rokovima, pravima i obvezama, mjerama potpore i prednostima tranzicije, kao što su niži računi za energiju, zdraviji i udobniji domovi, veća energetska sigurnost i ublažavanje klimatskih promjena;
32. zajamčiti da sva kućanstva budu upoznata sa svim održivim energetskim alternativama, uključujući potencijalnu ulogu plinova iz obnovljivih izvora, kolektivna toplinska rješenja i metode elektrifikacije, kao i s prednostima energetske učinkovitosti;
33. ojačaju jedinstvene kontaktne točke definirane u direktivama (EU) 2023/1791 i (EU) 2024/1275 kako bi kućanstvima služile kao središnje točke za kontakt i izvori stručnog znanja i ciljane potpore u vezi s postupnim ukidanjem prirodnog plina, uključujući financijsku potporu za čiste opcije za grijanje i hlađenje;
34. u strategijama za postupno ukidanje prirodnog plina kombiniraju poboljšanja energetske učinkovitosti s uvođenjem čistih tehnologija. Osim toga, trebale bi se usredotočiti i na potporu za ugrožena kućanstva i kućanstva s niskim prihodima u obliku bespovratnih sredstava, dodatnih pristupa izvan okvira bespovratnih sredstava, pametnog financiranja, zajmova s niskim kamatama i ciljanih programa potpore za čiste tehnologije na temelju prihoda ili socijalnih faktora, osiguravajući pravednost i socijalnu jednakost.

III. Daljnji koraci:

35. izvijeste o napretku u pripremi i provedbi nacionalnih, regionalnih i/ili lokalnih planova za postupno ukidanje prirodnog plina i o ažuriranju nacionalnih klimatskih i energetske planova u svrhu daljnjeg postupanja na temelju ove Preporuke u okviru sveobuhvatne procjene nacionalnih planova za grijanje i hlađenje i u njima sadržanih strategija za obnovu zgrada te na temelju lokalnih planova za grijanje i hlađenje;
36. razmjenjuju uspješne primjere iz prakse i podatke o socijalnim učincima, priuštivosti i zaštiti kupaca energije u okviru Savjetodavnog centra za energetske siromaštvo i Sporazuma gradonačelnika, inicijativa koje podupire Unija;
37. iskoriste postojeće platforme Unije kao što su Savjetodavni centar za energetske siromaštvo i novi Zajednički europski prostor za energetske podatke u svrhu praćenja, osiguravanja transparentnosti i razmjene usporedivih podataka o socijalnim i energetske učincima;
38. surađuju s Komisijom, regulatornim tijelima i dionicima civilnog društva kako bi se u cijeloj Uniji primjenjivao konzistentan, pravedan i uključiv pristup.

Sastavljeno u Bruxellesu 30.4.2026.

Za Komisiju
Dan JØRGENSEN
Član Komisije

